

E OLA O KALANI.

1st.

He wahi kanaenae aloha keia,
No kakou e na Hawaii nei,
E ka poe i aloha i ka aina,
I ke one hanau o na kupuna,
E mau ke ola ou e Hawaii,
A hiki i ka lanakila ana,
Hoopau ia ka manao o ka poe
pakaha,
E ola o Kalani, aloha oe.

Hui.

E hauoli kakou na opio Hawaii
nei,
No ke ola o Kalani a hoea mai,
Me Kona mau hana maikai,
E ola o Kalani i ke Akua.

2nd.

Na oukou ka makou manao
hoolana,
E lei i ke aloha o ka aina,
E kukuni hoi a paa i ka puuwai,
I ke aloha o Kalani Alii e,
Aia no he wa kupono a ka Ma-
kua,
E hoihoi mai ia Kalani Alii,
Oia ka makou wahi kanaenae
E ola o Kalani, aloha oe.

Hakuia e

HUI HIMENI MIHAIKAAINA.
Laie, Januari 19, 1897.

UA HULI HOI MAI I KA AINA.

I KE ALOHA AINA,

Aloha oe:—

Me kou Lunahooponopono a me na
keiki kiani hua kepau o ka papapa'i.
Me ka mahalo.

Ma ka la 6 iho nei, ua hiki hou mai
au no ka aina aloha (Hawaii nei) a eia
au ke luakaha nei no ke kulanakauhale
o Honolulu, a ke hui nei me na ika
maka a me na hoaloha.

Eiwa ae nei makahiki i bala a oi
iki aku kou kaawale ana mai Hono-
lulu aku nei no ka Paaina o Tonga,
he Paaina keia ma ka aoao Hema
aku o Samoa, a he 550 mile ka lohi
mai Samoa aku a hiki i Togatabu, o
ka inoa o kona kulanakauhale oia o
Nukualofa, a malaila e noho ai o ka
moi, King Geo. Tubau II. He Moi
optio keia, aia pana ma ka 22 23
kona mau makahiki.

He alii oluolu a hatupule oia, no ka
nuea, o kana hana nei, ke ao hmeni,
a ke hoikaika nui nei oia ma ia ha-
na, me ke ao nui ana aku i na kanaka
e ao nui i ka himeni. O ke ano o
keia ao ana pela i ka Moi, i mea e
hele nui na kanaka i ka pule a me
na halawai.

A mamuli o keia hoikaika a ka
Moi, ua ala like mai nei me na iho
ka aina a hana pu ia hana he ao hi-
meni, a pela ka hana a keia Moi.

Hoikaika ka Moi e kukulu i wau
hale kua kahunapule, a he ekolu hale
kula kahunapule i kukulu ia, a ke ao
nui ia nei i keia manawa, a he mzu
kanaka no ke kumu kula oia mai
kula, o keia poe kumu, he poe nei i
wae pono ia e ka papa kahu o na
kula, a he nui ka poe e ao nei ma
ke ano kahunapule.

He hoikaika no kahunapule e hae oia
ka Peresidena i ka eklesia, na hoopo-
nopono ana o na hana eklesia, aia na
ma ia aina, aole na kekahi papa ma
Sikano, he kuokou nei, e like no me
Hawaii nei, ka hula ana i na kahuna-
pule a me ka hoonaemae aia i na hale
pule a me ke kukulu ana i na hale o na
kahunapule.

NO KE AUPUNI.

He wahi aupuni kuokou no keia, aole
ia malalo o kekahi aupuni, kuokou no
ma na hooponopono aupuni ana, he
Moi, a he Kumukanawai a me na Ka-
nawai, a ua kukulu ia ke aupuni malu-
na o ke Kumukanawai, a malaila no
ka hooponopono ana i na hana, oia hoi
ka Moi a me kana mau hana.

Na Lunakanawai Kiekie 33 a me na
Lunakanawai Apana, ka Ilamuku Nui
a me na Makai, na Luna Helu, a oia
no na Luna Aubau, a na lakou no e
ohi na dala aubau, na kakaulelo a paa
ka Luna Dute 3, a na kela a me keia e
hana ka hana malalo o na kuhikuhi a
ke Kumukanawai a me na Kanawai, a
hoikaika no Kuhina Nui, o ka poe ma-
lalo iho e ke Kuhina Nui, he Puuku
malama dala, he Komisina mahele aina
a me kana mau hope.

He Ahaolelo no, a na ka Ahaolelo
no e mahelele na haawiga dala no
kela a me keia oihana aupuni.

Ke ano o ka aina. He nui a be-
hulehu na mokupuni, a he mau moku-
puni lilihi, a he hoikaika no mokupuni
nui, oia o Togatabu, a he 30 mile kona
loa, a he ano olooli ka aina ma kekahi
wahi, a laula aku ma kekahi wahi, o ka
nui iho o na mokupuni, he mau moku
moku, a he lilihi iho a pela aku.

No ka Niu. O ka niu no ka mea
waiwai ma keia mau aina, oia no ke
kumu waiwai o keia mau aina a me ka
maia a alani hoi no kekahi manawa.

Ke ano o kanaka a me ko lakou no-
ho ana. O ka nui o na kanaka o keia
wahi aupuni, aia no ma kahi o 18,000
a me 19,000, ke hui pu ia na mea a
pau loa.

He poe oluolu keia a me ka loko-
maikai, penei ko lakou mau hana. He
poe mahai no keia i ka lakou mau me-
ai, oia hoi ka Uhi, Uala, Ulu, Maia a
me ka Ape, o keia na ai o keia aina,
aole nae no ka manawa hoikaika, he
lohi ka manawa e ai ai o keia mau ai.

O keia mau ai a lakou, me ka hoo-
moa wale no e pono ai na manawa a
pau e ai ai.

O ka niu, oia no ka mea e loa ai o
kahi dala me ka nui ole o ka luhi, o ka
molowa, oia no ka mea e loa ole ai o
ke dala.

Oia, ua nui loa ka niu maluna o ka
aina, a oia no ka waiwai nui o ka aina,
a ma ia mea e hoopau ia ai na pilikia
maluna o na kanaka o ka aina a me ke
aupuni no he, aole nae he mau mea e
like me ka niu.

O ka Ia, oia no kekahi mea i na
ka aina, o ka pilikia nui wale no, oia
no ka hoonaemae ole o na kanaka, a
he mea no ia e loa ai ke dala ina na
e manao i e hana, aka, he imi no na
kanaka i mea ai no lakou iho.

Aole nae he manao nui o keia poe
ma na ia e ae, aia wale no ma ka Poa-
luma a me ka Poaono, oia no ko lakou
mau ia e hoikaika loa ai no ka lawana,
no ko lakou hoonaemae no ka la Sabati,
a pela ka hana mau a ia poe.

Ke ano o ko lakou noho ana. Aole
no i na hoonaemae poe keia poe ma ka
noho ana, e like me ka noho ana ma na
hale, oia, he poe pui hele na wahine,
aole o lakou hoonaemae pono ma ka
noho ana, a pela poe no me na kane.

Oia, ma ke ano o ko lakou moe ana,
aole no ke kupono, e hele ana no a
biki i ka manawa e hiamoe ai alaila, e
moe ana no me ka manawa e e hoona-
emae, a he biki no ke moe pu me
ka opala, a he uhi wale iho no i kahi
meena, a pela poe me kekahi mau alo
ka aina, a pela poe ma na mea ai.

He ano hoowahawahi no kakou ke
ike aku, aka, ma kekahi o ka lakou
mau hana, he ku maoli no i ka maikai
a maemae, oia hoi ka ulana moena ana
ke kuku ana i na pa'upa'u, e like me
ko kakou ano hana mamua aku nei, a
he poe imi nui no ma na mea e pono
ai o ka noho ana.

No ka aina. Ma ke aupuni mai no
e loa ai ka aina, ke ae nae o e hooka-
pono ma ka uku ana i ka aubau aupu-
ni, oia hoi he \$9.00 o ka makabiki, a
\$1.00 o ka aina e hoho ai, i oia ku ma-
mua o hoobaki eka.

A maluna o keia mau aina i loa ia
oe mai ke aupuni mai, nua ia, a o
oe iho la ka mana ina e kua ia mai ana
oe, a ua loa ka mana hoopili ma ke
Kanawai, e like me ke komohewa ma-
luna o ka aina, a ina e ku kona hewa a
hoopai ia no ka \$25.00, alaila, e mahe-
le ana ia uku hoopai no ke aupuni a
me oe, ka mea nana ka aina.

Eia no ke ano, ua papa ia ma ke ka-
nawai aole i loa ka mana ia e e kua
a hoopili i kela mau aina, aole hoi ma
ke ano hoopilimala, a ua kapu pu no
me kou ae aku i na haole e noho ma
kou hale, ua kapu no maia ano, a ina
e hoopika ana oe i na haole ma kou ha-
le a ikeia, alaila, e hoopika ana oe, a
ina ku ka hewa ia oe, alaila, e hoopai
ia he \$100, o ka manao nui ma keia
papa ana no ka manao o hoonaemae ia
ka noho hana ana.

Hoikaika no mea ano nui o keia poe
oia maoli no ka oluolu a me ka loko-
maikai. Aole kua e pololi ina ma ia
aina, oia, he poe manao loa lakou i na
ano kanaka o Hawaii nei. No ka mea
oia hana ka aina i loa mau ka inoa o
Hawaii (Vaihi), penei e maopopo ai:

Ma ke ano o ka lakou olelo penei:
Ina e hele ana oe ma ke alani, a
ike mai ia kekahi mea ia oe me kahi
pueo, alaila, e ninau ia mai ana oe,
oia hoi keia:

E hele ana oe ihea? A ma ka la-
kou olelo hoi, "ko alu ihea?" I na
e hui aku oe e hele ana oe i Waijalu,
alaila, e olelo mai ana oia i keia mau
olelo "mamau," ihihi.

Eia kau pane loihi ia i like me Ha-
waii. "He mamau ia ua to i Vaihi."

A o ka inoa o ka Moi Kamehame-
ha, oia no na olelo ano nui no Hawaii
nei ia lakou, a he mau olelo no ia i
panau ma ko lakou mau wahi a hiki
i keia la'u e kakou nei i keia mau
mamau olelo, a o kekahi mau mea aku
paha, ua koe aku kekahi mea, nolaila,
e kala mai ia'u.

Me ka mahalo,

JAMES KEAU.

O KA HOOMANAWANUI.

Ke ike aia no kakou i keia mau
hualelo, he hualelo ano nui no ia, he
hualelo ia i kau ia maluna o ke
kanaka hoikaika, ka ohana, a me ka la-
hui hoikaika a pau, e noho ana iho
o ka poe no a me ka hoikaika. A ke-
kahi manawa hoi, ua haka aku, a puka
maemae aku pua lakou manawa o
na mea hoikaika wale.

O ke kanaka i loa iaia ka hoo-
manawanui, aia oia iho o na palena a
pau loa, he hauoli loa oia ia mau poe
a pau, e hakuia ia mai ana maluna
ona, a he iana kona manao iho o ka
wa pilikia e pahala ana.

E like me ka poe e hahi ana i
Iesu Karisti, ma keia noho ana. Ua
lihi ke Akua, a Iesu Karisti hoi,
monu patele nei ia e kona poe kana-
ka iho o na wa a pau o ko lakou ola
ana.

Aole he mea nui e ae ia iho o ke
Akua wale no. Nola ia, aole he palena
o ko lakou hahi ana mahele oia o ka
make wale no.

Ua ike kumaka kakou a pua i na
mea i hoikaika mai iho o ka Bapala,
ua ike kakou ia poe e hahi ana ma-
muli o ke Akua, he ku i ka weiweli na
hana i hana ia maluna o ke poe. Aka
aole o ka nui oia mau pono, a me
mau pilikia oia ko lakou mea e hoi ai
ia haele i ke Akua. Aka, ua hoo-
manawanui no me ka pua iho oia
a hiki i ka hopena o ko lakou ola ana.

Nolaila, pela no ka poe e aloha ana
i ko lakou hana hana, a i ko lakou
mau hana no hoi. I na he aloha ko
kakou ia Hawaii, e hoikaika ko lakou
aloia ia Hawaii, ma ka mea aia ia
Hawaii. Ma kou ku ana e ka I. he
aluna a malolo, a iho, aole loa e
ae ia ana, e hahi i kauwahi iho i na
wan a hiki i ka wa e keia keia, e
hoonaemae ana no ku i na pilikia
e hoi mai ana, i na he pono ia me ka
puka aole no ka pono.

Owai la ke kanaka a aa ana e haawi
i kauahi o kona tino, o na lima, aole,
o na wawae paha i mea e loa mai ai o
na pono o kona ola ana?

Ke manao nei au he hanahupo ia a
pupule. O ka hopena e loa ana i na
kanaka ala ke aa oia e hana pela, he
poino nui me ka popilikia.

A pela anei kakou e ka lahui e ha-
wi aku ai i kauwahi iho o Hawaii, na
na lima o ka enem? Ke nianao nei au
aole. Nokamea, ia kakou e haawi aku
ai i kauwahi iho o Hawaii, ia waho, a
nui ia poe iho o ka aina nei, alaila, e
liho ana oe e Hawaii aloha he hopena
popilikia, a oia hopena popilikia e pa-
hola mai ana ia maluna ou e ka lahui
holokoa ua like ia me ua kanaka aloha
ole ala i kona kino.

He hoikaika wale no ki nui a ua poe
ala e ake mai nei e loa, oia ko ka la-
hui e ana aku me ka lokaiki, i ko ai
ko lakou makemake. He mea oiaio, e
ka lahui, aia wale no a hahi kakou i
kela ki hoikaika wale iho no, o ko ka-
kou ae aku me ka lokaiki, alaila, oia
aunaei kauhulihia ana ou e Hawaii
aloha, pau ka manao ana, a hoikaika
wale iho no o ka noho hoopili aku
malalo o ua poe ala.

Nowai ka hewa? no kakou no i ka
puni wale aku. Aka, i kupaa kakou me
ke aloha oiaio ia Hawaii, me ka hoo-
manawanui alaila, aole loa ia he mea
kahi ia aku ai o kou pono, o kou aus
ana ia Hawaii. Koe wale na e pakaha-
ia me ka lima nui, oia wale no ka mea
e liho aku ai o kou pono. Aole loa e
loa ia pono ia lakou. Oia, o ka hewa
o ka lakou hana e nele ai, o ka hoopu-
no ka mea e loa aia na pomai. Nolaia,
hoomanawanui ia, pua ia a
pua, awaiaulu ia, polena iho, aia papa-
ka hoomanawanui ana alaila mai-
kai.

Mai olelo ae: Ka ua aia no au, aka,
no ka nui o ka pilikia, nolaila, ua ae
aku au. Aole loa hoi pela. O ke keiki
aloha makua ua hoomanawanui oia i
ka malama ana iaia, he hoikaika wale
no palena o ka make.

Aole hoi o ka malama a hafa he mau
makabiki, alaila, haelele, aole haawi na
hai e malama. Aole loa pela. Aka, e
hoomanawanui a hiki i ka hopena alai-
la pau.

Eia ke kauahi ma ke Kanawai Eli-
ni, i kau ia aia ma Mauna o Sina.

"E hoonaemae oe i makua e me
kou makuhine, i lohi ai na ia o kou
ola ana maluna o ka aina a Jehova, a
kou Akua i haawi mai ia oe."

I na aole e loa ia kakou ka hoomi-
kai ke kakou mau, makua, he
maopopo loa ua pokole ko lakou mau
ia maluna o ka aina o Jehova, a ko ka-
kou Akua i haawi mai ai.

Aka, a i malama kakou a hiki i ka
hopena, alaila e lohi aunaei na la e ke
ola ana.

A pehea hoi kakou, aole anei kakou
e hiki e malama ia Hawaii, ka aina e
ka nani a me ka maikai, a Jehova he
Akua i haawi mai ia ia lakou, a e hoo-
lohi anei kakou i ka loko maikai palena
ole o ke Akua i mea uhaia wale, a
oia, e kumaka anei kakou ia Hawaii
mau ia, i pokole ai ko lakou mau ia
maluna o ka lelo o Hawaii, ka aina a
Jehova i haawi mai ai nua e ka Lahui
Hawaii?

Aole loa hoi pela, aka, e uhaia ka
kou ma, e like me ko lakou malama
ana i ko lakou mau makua, e me ko
kakou mau tino iho, a pela kakou e
malama ai me ka hoomanawanui, a
ana aku, a i mea ma a e haka mai.

J. E. A. KAUWE.

Honolulu, Jan. 25, 1897.

Ma ka halawai a ka Ahahui Aloha
Aina i kulanakauhale o Honolulu
o Kulanakauhale, mahele o ke kulanakauhale
o Peresidena o ka Ahahui, o ka
nani aia iho i na hana maia
aia i ka haka. Ua hoikaika ke kulanakauhale
e hoonaemae i na he kulanakauhale
e hoonaemae.

KE KEIKI HELEHELENA LIONA.

Ua hoikaika ia mai nei ma ke kula-
nakauala o Berelino, he keiki kanaka
manli, o ke ano helehelelona liona, nana
ka inoa o Stephan Sedlmayer. O kona
mau helehelelona maka ke ike aku, ua
uhi ia a paapu me ka hulu iolele, me
ka uhi pu ia o ke kuapoi o ka makai a
o kona mau helehele hoi he ulaula, a o
kona lauoho ua manaoa loa ia ma-
hope o kona kua.

Eia ua keiki ia o ka ohana o Nero
ma, ke kamaiho nei ma ka olelo Gere-
manian a me ka Polish, me ka paauao
loa, a o kona one hanau pana mai oia,
oia no ke aupuni o Wareson.

Kupanaha no na hana a ke Akua
maluna o ke kino o kela mea uhaia
Kona hoobalike ana a kokeke loa e like
me ke alii o na holoholona.

KA MOKUKAU PELEKANE ICARUS.

Ma ka hora 10 o ke kakahiaka Poa-
ua nei, i baka iho ai ka heleuma o ka
mokuakua Icarus, ma ka aoao ma
Ewa iho o ka mokuakua Alert. Ua
haalele aku oia i Esquimalt, ma ka la
9 o Januari, a holo pololei mai ia no
Honolulu nei.

Maikai ka makani ma na la mau o
kona holo ana mai, aka, ma na la hope,
ua halawai oia me ka makani nua a me
ke kai pui. Ma ka la 13 mai, ua lilo
he waapa hueloboti mai ka moku aku.

O ka Icarus, ua hana ia oia ma ke
kulanakauhale lilihi o ka Papa Ekolu
ano like kona kulana me Hyacinth, i
kamaaina kona mau hiohiona i Hono-
lulu nei.

He mokuakua lilihi keia, aka, aia no
nae iliko oia lilihi, he io na hana ke
hoonahoa ia aku, a no ka lawa ole o
kona mau pu e ki ai, aole oia i kipu
mai no ka Hae Hawaii.

O kona Komisina hope ma Chattem,
Enclain, ma ka la 24 o Sepatemaba,
1895.

O ka Icarus, he 970 i na kona nui, a
he 12 hoi makabiki kona kahiko, he 10
mile i ka hora kona holo, a he 850 lii
ka kua o kona engine mau. He
130 kanaka o luna o keia wahi moku
mai na ala a na sela.

Eia iho ka papa inoa o kona mau
Aliimoku:

Kapana.—Ernest J. Fleet.

Na Lutacela.—John C. Watson,

William F. Slayter, Hubert H. Holland

Arthur A. Edwards.

Puuku.—Ernest E. Silk.

K. uka.—William J. C. Iborne.

Wilihi Nui.—Edward W. Liversidge.

Ke Ahi tipu.—Charles Orenden.

E ku iho ana oia oia nei no 10

paha ia oia aku, mamua o kona haele

ana mai i na kapaki o Hawaii nei,

no na Paemoku ma ka Hemi aku nei.

HE KANIKAU NO KAMAKAI-ONAONA.

He Kanikau he Aloha keia nua no e
Kamakau.

Kua keiki mai ka pua kanaka o Ka-
laupapa.

Mai ka hoikaika a ka iho o ka lio,
E hakaia mai ia i ka o Papaloa,

Kahi o ka haele e hiki mai ai,
A hiki mai no ke aloha e uwe no ai,

Auwe Kuu Keiki e,
Kuu Keiki mai ka nani Kulanakauhale

he Waihanau.

Mai ke kua welelele ia o Kona,
Aloha ia ka la o Kuu Keiki e hele ai

Manao aku he oia i kahi o ka moku,
Kua keiki mai ka hana hoikaika a ka

Papa Oia.

He hoikaika ke ai i kahi oia nei
hele.

Auwe Kuu Keiki e.

Mrs. ANA KUWE.

He Kanikau he Aloha no Kamakau-
onana.

Kua kane i ka haele a kua i kahi ai,
A hoomanawanui ia ai i kahi iho ana

hele i kahi.

Kua aku ka manao o ka hana i hana ho-
na i hana.

Auwe Kuu Kane e,
Kua hana i ka la o Hanalei.

Oia hana i kahi aia i hana i hana
i hoomanawanui ia e mau ka la o ka
hele i kahi Kua.

Kua kane i ka haele a ka Kua-
onana.

Aloha ia wahi aia e hoolohoe ai me
kau kane.

Auwe Kuu Kane e,
Kua hoomanawanui ia e mau ka la o ka
hele i kahi Kua.

Kua kane i ka haele a ka Kua-
onana.